

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „**KOROŠKI SLOVENEK**“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

54. List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrtletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Manjšina v stanovski državi.

Kdo bi si drznil pred leti misliti, da je v tako kratki dobi možen tako silen razvoj v državi, ki naj nam bo naša očetnjava? Ni več volitev, ni več političnih strank in le še sledove starega političnega življenja srečavamo. Parlament je ukinjen in na njegovo mesto je stopila docela nova javna korporacija, dosedanja deželna vlada in deželni zbor sta razpuščena in tudi občinski odbori stojijo tik pred reformo. Doba demokracije, ko si je vsak volil svojo pot in smel po svoje pojmovati svojo dobrobit, je končala. Na razvalinah stare dobe je ostal še narod s svojo moralno silo, s svojo notranjo vrednoto.

Med nami ni več Landbunda in ne več socialdemokratov, tudi naši politični organizaciji je delovanje v starih oblikah onemogočeno, v deželi ostajajo le še Slovenci in Nemci. Vedno pa moramo pri tem še imeti pred očmi: ostajajo še vedno ljudje s svojo miselnostjo in s svojim plemenitim ali temnim stremljenjem. Mi smo ostali kot narod s svojimi narodnimi pravicami in dolžnostmi in ni je sile na svetu, ki bi nam zamogla te pravice in dolžnosti trajno ukiniti.

Če bi bila manjšina v novi državi kompaktno zaveden in stanovsko že organiziran narod, bi bilo naše vprašanje enostavnejše. Slednjega sicer ni danes tudi ne še pri Nemcih, a njihovim voditeljem sta dani možnost in moč, da uredijo stanovske organizacije, jim poverijo gospodarska področja ter jih učenijo v novi državni organizem. Manjšina za organizacijo svojih stanov nima ne moči in po dosedanjih ustavi niti pravice in to je velika pomanjkljivost trenutnega položaja. Lahko tudi usodna! Res je, da je stoletje narodne ozkosrčnosti in še naravni razvoj oviral razrast narodnega telesa v vseh njegovih stanovih. Od sedmih stanov večinskega naroda štejemo le stanove kmetov, delavcev, obrtnikov in še stan duhovnikov. Prvi trije naši stanovi se zamorejo organizirati le v okvirju stanovskih organizacij večinskega naroda, četudi so poklicno-stanovska vprašanja bistveno narodnega značaja in bi se jih moralo kot taka javno priznati in reševati. Le težko se da zagovarjati, da se je celo najizrazitejši stan slovenske manjšine — kmetijstvo — priznal v okvirju koroške kmetijske organizacije le vzporedno z zastopniki onih kmetov našega dela dežele, ki zanikavajo svoj narodni značaj in bi zato ne imeli niti pravice, da veljajo za stan enega naroda. Absolutna večina slovenske kmečke stanovske organizacije mora priti tudi ob avtoritarnih pravilih vladanja do veljave. Slovenski obrtniki so v nemški obrtno-stanovski organizaciji brez svojega zastopstva v deželnem in okrajnih vodstvih. Končno je tudi naše delavstvo v strokovni delavski zvezi brez svojega zastopnika. To so trdi in za uspeh nove smeri v deželi le malo razveseljivi znaki.

Seve današnji položaj nikakor ni končno veljaven. Kako naj država rešuje stanovski red v manjšinah, če ji tovrstna ureditev dela preglavice celo še v lastnem narodu? Najprej je na nas, da se novega položaja v novi državi polno zavedamo sami in nato z vsemi močmi in vsemi sredstvi delamo na to, da priborimo manjšini v stanovski državi oni stalež, ki je najpravičnejši i za nas i za državo. Mi smo se vedno smatrali za narod in smo pravilno gledali stanove kot narodne ude. Kot narod in narodne stanove se nas ima učeniti v novo državo. Zato ne pridemo v deželi prej na zeleno vejo, dokler se njeni voditelji preko vseh lažiteorij in preko domnev o pomemčeni slovenski Koroški istotako ne postavijo glede manjšine na stališče, da imajo opraviti s povsem svojstvenim, slovenskim narodnim organizmom, ki ga je krivica desetletij sicer delno zmaličila, a nikakor ne uničila. Manjšina je po-

seben, od nemškega naroda bistveno različen narodni organizem, kateremu ne manjka nobenih važnih znakov lastne narodnosti. Naravna asimilacija, ki je doslej služila dostikrat kot nekako opravičilo sebičnemu in konjunkturističnemu postopanju in nastopanju raznih poedincev ali skupin, mora biti v stanovski državi izožena na res samo naravne slučaje, katerih je v resničnem življenju ob naravnem, nenasilnem razvoju sila malo. Za naraven in nenasilen razvoj pa je treba v prvo vsestranske enakopravnosti manjšine z večino v kulturnem, gospodarskem in socialnem oziru.

Zato je danes vprašanje učenitve manjšine v novi državni aparat in vprašanje dejanskega pol-

nega sodelovanja manjšine s stanovskimi organizacijami večinskega naroda v veliki meri vprašanje zaupanja. V par mesecih ali v enem letu se ne da odpraviti vseh krivic, ki težijo na manjšinskem narodu že desetletja. Če je kljub vsem dosedanjim krivicam med nami še volje za sodelovanje, je to samo dokaz naše notranje solidnosti in naše pripravljenosti, da pozabimo vse zlo in hudo preteklosti. Ta dobra volja pa naj ne premoti nikogar, da bi mislil morda celo, da se hočemo odpovedati pravicam narodne manjšine v stanovski državi. Nasprotno! Bolj kot kedaj je v nas danes silna zavest, da je ni pravične stanovske države brez stanovsko organizirane in priznane narodne manjšine.

V imenu nove ustave.

Zvezni prezident Miklas je k 1. novembru imenoval na podlagi kanclerjevega predloga 50 članov državnega sveta, 40 članov zveznega kulturnega in 80 članov zveznega gospodarskega sveta. S tem so ustvarjeni predpripravljeni organi zvezne postavodaje na stanovski podlagi. Zvezna ustava od 1. maja 1934 je tako stopila v polno veljavo. Imenovani člani ostanejo v svojih funkcijah dotlej, da je izvedena organizacija vseh stanov, v okvirju katere se bodo vršile bodoče volitve v zvezne in deželne korporacije. Izmed skupno 170 imenovanih članov državnega, zveznega kulturnega in gospodarskega sveta je okrog 16 oseb, ki so se udeleževale tudi v dobi političnih strank.

V državnem zboru sta iz Koroške imenovana prof. Thurn-Valsassina iz Železne Kaple in dr. Igo Tschurtschenthaler, odvetnik v Celovcu. V zveznem kulturnem svetu je kot zastopnik verskih družb dvor. svet. Mairhofer-Grünbühel iz Velikoveca in kot zastopnik šolstva učitelj Skorjanc iz Celovca. V gospodarskem svetu sedijo iz Koroške Robert Sima, posestnik v Landbrücken, Schönfeldner, kmetijski delavec v Metniški dolini, posestnik Gritschacher iz Lendorfa in predsednik delavske zbornice Matt. — Iz drugih dežel navajamo še zastopnika Gradišanske v državnem svetu dr. Lovra Karalla, voditelja burgenlandskih Hrvatov.

Istočasno so bili imenovani tudi člani deželnih vlad in deželnih zborov avstrijskih dežel. De-

želni glavar Hülgerth je na predlog domovinske fronte in poklicnih deželnih organizacij imenoval novo deželno vlado, kateri pripadajo inž. Ehrlich, posestnik Ferlitsch, nadrevident Juvan, vodja obrtne deželne zveze pekovski mojster Schuschnig in kot namestnik deželnega glavarja deželni vodja domovinske fronte dr. Sucher.

Novi koroški deželni zbor sestoji: zastopniki cerkve in verskih družb kanonik dr. Rudolf Blüml, dr. Schwediauer, namestnik vodje kmetijske bolniške blagajne in protestant senior Pechel. Šolstvo in prosveto zastopata prof. dr. Schwen-denwein in celovski okrajni šolski nadzornik Maurer. Zastopnik umetnosti in znanosti v dež. zboru je prof. Perkonig. Kot zastopnika kmetijstva sta v zboru med drugimi posestnik Karl Mikl iz Malošč in oskrbnik Albert Breznik iz Žitare vasi. Zadrugištvo zastopa inž. Schumy. Obrtniki so zastopani po pekovskem mojstru iz Celovca Furianu, mizarju iz Beljaka Angererju, stavcu Krumplu in tajniku Spatnyju. Trgovino in promet zastopajo trgovca Sternath ter Trenkwitz in knjigovodja Antonitsch.

Okoli 3000 mest je bilo po novi ustavi zasesti v državi in deželah. V glavnem se je zasedlo tako, da imajo kulturna in kmetijsko-stanovska zastopstva v državi in deželah v rokah pristaši bivše krščansko-socialne stranke, ostala zastopstva pa si delijo s pristaši Heimwehra.

Koroški nacionalci pri kanclerju.

Zvezni kancler je 24. oktobra sprejel deputacijo iz Koroške, sestojajočo iz g. Maier-Kaibitscha, inž. Maierhoferja, odvetnika dr. Sedlmayerja, katero sta vodila člana domovinske fronte dr. Tschurtschenthaler in dr. Möbius. Deputacija je izjavila kanclerju v imenu nacionalnih krogov Koroške polno zaupanje in njihovo voljo za sodelovanje v okvirju domovinske fronte. Kancler je vzel odkrito izjavo za Avstrijo na znanje in je zagotovil, da posveča zvezna vlada Koroški svojo polno pozornost. Izrazil je kancler še željo, naj bi se pogovori zastopnikov nacionalnih krogov na Koroškem z domovinsko fronto nadaljevali in se tako pripravljalo pomirjenje Koroške. Deputacija se je kanclerju za njegovo izjavo zahvalila in izrekla svoje veselje, da zamore skupno z domovinsko fronto doprinesti k pomirjenju Koroške, ki je potrebno za notranji razvoj dežele.

Vodje avstrijskih nacionalcev pri kanclerju. Minuli teden je kancler poklical k sebi desetorico ljudi, ki so znani kot zagovorniki pomiritve z Nemčijo. Kancler jim je razložil, da sprejme njih sodelovanje, če opustijo vsako teroristično delovanje in brezpogojno pristanejo na neodvisnost avstrijske republike. Zastopniki nacionalcev pa so zahtevali, naj vlada nastopi proti židom, omogoči vrnitev beguncev iz Jugoslavije, izpusti zaprte hitlerjance in dovoli neomejeno nacionalno-kulturno delovanje. Uspeha prvi sestanek ni rodil, vendar je kanclerjev klic smatrali za željo, naj bi prišlo v državi do notranjega miru.

Francoske čete ob mejah Posaarja. Način nemške hitlerjanske propagande je Francoze dovedel do določnega koraka: Na mejo Posaarja so postavili svoje čete. Posledica je bila, da je iz Berlina prišla na vse hitlerjanske organizacije ob mejah Posaarja prepoved, da se ne smejo udeleževati manifestacij in incidentov v glasovalnem ozemlju. Tudi je v pasu 40 km prepovedano zbiranje uniformiranih nacionalsocialistov. (Prezapeljivo je, da ne bi človek ob vesteh iz Posaarja vzbujal spominov iz štirinajstih let. Ured.)

Za morja se tepejo. Doslej je veljala med Ameriko, Anglijo in Japonsko pogodba, ki je dovoljevala prvima dvema enako močno morskoro- brodovje, Japoncem pa nekaj več od polovice, kot ga ima ena prvih dveh držav. Neenakost na morju je sedaj dovedla Japonce do tega, da so se uprli in proglasili pogodbo za neveljavno. Hkrati so napovedali, da zahtevajo enakopravnost oboroževanja na morju. To se pravi, da pride sedaj do neomejenega oboroževanja tudi na morju in da bo kmalu ves svet ena sama orožarnica.

Izjavi.

Slovenska krščansko-socialna zveza za Koroško, osrednja kulturna organizacija slovenske manjšine, obžaluje, da manjšina v novem deželni zboru nima svojega kulturnega zastopnika. Vendar se nadeja in je prepričana, da bosta slovenska zastopnika kmečkega stanu, posestnik g. Karl Mikl in g. Albert Breznik, in posebno še zastopnik cerkve kanonik g. dr. Rudolf Blüml, ki si je kot vodja Karitassekretarijata pridobil za versko-kulturno probujo koroških Slovencev velike zasluge, dobri zagovorniki naših kulturnih interesov. V tem upanju iskreno pozdravlja njihovo imenovanje

župnik **Vinko Poljanec**,
t. č. predsednik.

Slovenski in kmetijski delavci, združeni po Kmečki zvezi v koroškem Bauernbundu, izjavljajo tem potom svoje zadoščenje nad imenovanjem gosp. Karla Mikla, posestnika v Maloščah, in gosp. Alberta Breznika, oskrbnika v Žitari vasi, v koroški deželni zbor kot zastopnika slovenskega kmetijstva na Koroškem. Če tudi s tem niso izpolnjene želje Slovencev, vendar pozdravljajo imenovana zastopnika poleg zastopnika cerkve, svojega rojaka kan. dr. R. Blümla, kot naslednike dosedanjih slovenskih koroških poslancev, ki so jih priborjevali v dobi demokracije. **Anton Grill**, t. č. predsednik.

Pismo v novembru.

Letos smo imeli dobro sadno letino in se je naprešalo mnogo mošta. Marsikdo, ki si je moral vsled slabe sadne letine lanskega leta, navajen na požirek zdrave domače pijače, v poletni vročini pri trdem delu gasiti žejo s preparirano vodo ali nezdravim umetnim moštom, je trdil, da si je pokvaril želodec in je težko čakal na jesen, ko bo pristne domače pijače dovolj.

Opazamo v gotovih krajih, kjer nevedni stariši otroke že v nežni mladosti navajajo na mošt, da je ondi v šoli precejšen odstotek duševno zastalnih in nerazvitih otrok, ki počasi ali sploh nezadostno sledijo pouku in so breme za cel razred. Ako je otrok telesno še dobro razvit in navidezno zdravo izgleda, a pri pouku ne napreduje, je večkrat razvidno, da je vzrok temu preobilno už-

vanje mošta. Treba je samo prijazno vprašati, če doma dobiva mošt, in ponosno bo pritrdil, da ga popije vsak dan več ali manj.

Stariši imajo glede tega svoje trdo vkoreninjene predsodke, ki se ne dajo izriniti. Sklicujejo se na nekatere izjemne slučaje, da je kdo celo življenje močno pil, a kljub temu dosegel nenavadno visoko starost. Pisec je nekoč videl, kako je postavil oče pred otroka, ki je komaj dobro izhodil, vrček alkoholne pijače, katero je otrok s slastjo pil. Začel je očetu na dolgo in široko razlagati o škodljivih posledicah upijanljivih pijač na otroka, da mu oslabi možgane, da začne počasi misliti in slabo napreduje v šoli. Oče je ves čas pozorno poslušal in pisec si je že mislil, da je s svojim predavanjem dosegel popoln uspeh, a se je kruto varal. „Naj le pije, bo pa doma ostal in delal, drugače bo šel v mesto in vlekkel Arbeitslose, odvrne mož. Naj li človek še kaj odvrne na taka domnevanja za pametne razloge nedostopnega očeta?“

Se zgodijo tudi slučaji, da stariši otroke preveč razvajajo in preobilo skrbijo za telesni razvoj svojih otrok, jih neprenehoma silijo z jedjo in pijačo: otroci morajo cel dan jesti in piti, češ, da bodo bolj rastli. Cel dan vprašuje oče: „Ali je že pil pob?“, cel dan vprašuje mati: „Ali je že jedla dečva?“, cel dan vrišči stara mati: „Otroci, jest!“ Ne pomislijo, da tudi želodec rabi počitka in da je težka hrana neprebavna za otroški želodec. Starši mislijo, da morajo otroci cel dan jesti kot gosenice ali mlade vrane. Posledica je, da otroci zavoljo težke prebave izgledajo kot slabo hranjeni, so bledikasti, bolehní, ne rastejo sorazmerno z leti, imajo za svojo rast prevelike trebuhe, kar ne izgleda preveč lepo.

Če se otrok v mladosti navadi pijače, je ne bo mogel pogrešati, ko bo dorastel. Zahteval bo od starišev denar za pijačo ob priliki raznih sejmov in plesov (katerih je itak preveč) in če ga ne bo dobil, si ga bo sam poiskal. Začel bo skrivaj doma po malem izmikati denar, zmanjkalo bo nenadoma ene kokoši ali izginila bo vreča žita! Vse to bo izprijeni sin skrivaj za polovično ceno prodal zakrivačem, katerih je povsod dovolj. In oče, uverjen o sinovi „poštenosti“, bo mogoče po krivici sumničil soseda tatvine in za ukradeno kokoš je pa izgovor pri roki. Mati, ki tudi ničesar slabega ne sumi o sinu, si bo pač mislila, da je kokoš odnesla lisica ali jo je morda raztrgal sosedov pes.

Za nameček še dva prizora o materah! Najeti prometni avto je vozil po ozki, razdrapani poljski poti vijoč se po ovinkih navzdol. Avto je bil natlačeno polno potnikov in se je tu in tam vsled izpranega slabega pota resno nagnil na stran. Če bi se prevrnil po strmem bregu navzdol... si je marsikdo v strahu mislil, težko čakajoč, da bi dospeli na gladko cesto. Vajena roka mladega šoferja je spretno in hladnokrvno držala volant. Poleg mene je sedela postarana gospa z ljubkim, kakor sneg belim psičkom, maltezerjem, z dolgo svilenom dlako, katerega je držala v naročju. Brez-

skrbno in smehljaje se je ozirala gospa po preplašenih obrazih, kadar se je avto sumljivo nagnil na stran.

„Moj sin vozi,“ pravi pomirljivo, „se mu še nikdar ni zgodila nesreča.“

Če sin mater vozi, potem bo gotovo še bolj pazil — smo si mislili.

V kupeju sta sedeli meni nasproti dve postarani knetski ženski, vračajoči se iz Celovca domov in se pogovarjali o vsakdanjih stvaréh, da nisem od začetka pazil na njih pogovor, a polagoma me je začelo zanimati.

„Že devet let ga nisem videla, v Parizu je in dobro zasluži. Sedaj enkrat bo prišel domov na obisk. Ah, kako se veselim! Hišo bomo ovenčali in pletli vence. Tudi tri kile smodnika sem kupila, da se bo streljalo, ko pride,“ in pokaže na torbo poleg sebe na tleh. Rudečica veselja in materinskega ponosa ji zalije obraz. Srečna mati — toda kaj bi bilo, če bi se smodnik vnel? Oddelek je bil za kadilce in natlačeno poln, skoro vsi moški so kadili! Možakar poleg srečne matere je neprenehoma zažigal ugaslo pipo in metal tleče vžigalice po tleh. Drugi v njeni bližini je celo iztrkaval pipo.

Potnik, sedeč poleg mene, je prebledel in do polovice dogorelo cigareto vrgel skozi okno in tudi jaz sem bil vesel, da sem na prihodnji postaji izstopil. Kf.

DOMAČE NOVICE

Vsem cenjenim naročnikom!

Pričeli smo ta teden razpošiljati opomine. Dobijo jih vsi cenj. naročniki, ki dolgujejo naročnino najmanj za tekoče letošnje četrtletje. Na položnici označeni znesek velja do 31. decembra 1934. S tem bo vsak naročnik točno vedel, kako stoji s svojo naročnino. Zato naj nam nobeden cenj. naročnikov opomina ne zameri. Vsak izmed naročnikov se bo gotovo zavedal važnosti našega manjšinskega glasila in storil napram svojemu listu svojo dolžnost. Upravništvo.

Borovlje. Če pridete v Borovlje, hoste takoj zapazili, da imamo na novo popravljene in slikane cerkveni stolp. Toda tako z lahka to ni šlo. Imamo nove in zelo težke zvonove, vendar se že dalj kot eno leto ne sme zvoniti z velikim zvonom. Prišla je komisija, stolp pregledala in prepovedala zvonjenje, dokler se stolpa ne popravi. Tako je prišlo, da se je zvonik popravil. Pa glej zopet ovira. Znašli so se nekateri možakarji, ki so napravili na Denkmalschutzamt pritožbo, da je naš stolp velevažen zgodovinski dokument, ker je opraskan od krogel še izza bojev Volkswehrovcev in Jugoslovanov. Tako so romali ti akti na škofijstvo, dež. vlado in končno je bilo odrejeno, da se sme zvonik pobarvati, vendar se morajo označiti prostori, kateri so bili opraskani od krogel. To bi bilo sedaj urejeno, z velikim zvonom pa še vedno ne moremo zvoniti, ker je

PODLISTEK

Ksaver Meško:

Na Poljani.

A prihajali so verniki, od blizu in od daleč so prihajali. Najbolj oddaljeni so bili prvi v cerkvi. Z leščerbami in s smolenci razsvetljajoči novo padli, brezpotni sneg pred seboj, so gazili dolge ure.

Prihajali so v gručah. Za posameznika bi bilo nevarno: izgreši pot, zavede ga škrat v nasprotno stran, na nevarna mesta, do prepada, in pride v cerkev šele, ko ga prineso mrliča, zmrzlega v snegu.

Zadnji so prihajali vaščani, izvzemši Meto, kovačico. Ta je bila v cerkvi vedno med prvimi, od tedaj vsaj, ko so jo zapustili otroci in so šli v svet, in je ostala sama z možem, pijancem. Sedeža v klopih ni imela. Klečala in sedela je nedeljo za nedeljo na stopnicah stranskega oltarja, posvečenega Devici sedem žalosti. Tudi med tednom, ko bi bil prostor, ni šla v klopi, ampak k oltarju. Nihče drug ni sedel nikdar na ta prostor. Bil je Metin, in v resnici je bilo tukaj njeno mesto, matere žalujoče in trpeče.

Med zadnjimi je prišla — kakor vedno — vdova mizarjeva, Ana Petkova, zasopla in vznemirjena. Vsak je videl: komaj v zadnjem hipu se je odtrgala od doma, od otrok. Imela je sedež približno v

srednji klopi. Kupila ga je, ko je živel še mož, in še ni sedelo na prvem mestu v hiši uboštvo in pomanjkanje. A ker je prihajala pozno, in je bila cerkev navadno že polna, ni silila v klop. Stala je pod korom tudi to nedeljo.

Odbila je šest, zazvonili so vsi zvonovi. Zapeli so glasno, zazibale so jih močne roke vaških fantov. A tako jasno in zvonko niso peli kakor ob lepih, solčnih dneh.

S počasnimi, utrujenimi koraki je stopil na prižnico župnik, majhen mož, upognjen od števila let, od dela in od trpljenja. Z dolgim, zamišljenim pogledom je motril množico dol po cerkvi, kakor bi vprašal, ali so zbrani vsi, kakor bi iskal, ali so navzoči tudi oni, ki jim namerava govoriti danes.

Prišel je. Govoril je z mehkim, rahlo drhtečim glasom, ki se mu je poznalo, da je prosil že mnogo v življenju, a je bil uslišan redkokdaj, da je rotil mnogo v ljubezni in v usmiljenju in v srčnem strahu. Zato je zvenela tiha, napol skrita žalost iz njega.

Govoril je o domovini, ki jo misli zapustiti ob novem letu spet lepo število župljanov, cvet fare, mladina, ki je rasla pred njegovimi očmi, pod njegovim skrbečim vodstvom in očetovskim varstvom. O domovini, ki reš ni bogata na premoženju, a je bogata na ljubezni, neusahljiva na spominih, blagih, blažičih, najsladkejših. In ti domovini, ki jih je rodila in vzgojila, ti domovini, polni ljubezni, jemljejo svojo mlado moč in jo neso na trg, na prodaj v tujino. A tujina je brez ljubezni in brez

sočutja: izpije jim kipečo moč, utrga cvetje njihove mladosti in jih pošlje nazaj domovini, oslabele pred časom, ovenele v življenja pomladi, v prvem poletju.

O onih je govoril, ki so šli in se niso vrnili nikoli več. Umrli so v tujini, samotni, zapuščeni in pozabljeni... A tik pred smrtjo jih je poklicala domovina še enkrat. Od daleč so zaslišali v tihi noči, ob žalostnem, samotnem dnevu njen klic, ljubezni in usmiljenja poln. Hrepenenje se je zbudilo v srcu isto uro, veliko in močno, da jim je širilo srce in ga je napolnilo do vrha. Ah, vstali bi, to uro, sredi neprijazne noči, in bi šli, v temi in v burji, peš v domačo vas, peš vso dolgo pot in bi se ne ogledali nazaj vso pot, vso pot bi se ne ozrli ne na levo ne na desno... Domov... v domovino... Vsaj enkrat bi videli še rodno vas, domačo cerkev, križ na zvoniku, lesketajoč se v večernem solncu kakor milosti polno oko božje! Vsaj enkrat bi slišali še domačega zvona pesem, in najsi le od daleč, dol kam daleč v dolino, čez hrib celo! Samo enkrat bi šli še gor, dol po dolini, ogledajoč si jo na desno, na levo, z božajočim, hvaležnim pogledom, radostno in zvedavo, kakor se ozira otrok po cerkvi. Šli bi po znani poti proti cerkvi in bi zavili na pokopališče in bi legli mirno in vdano — saj so videli domovino, slišali so domačega zvona blagoslovljeni glas, videli so blesteti v solncu zlati križ, ogledali so si vas, gozde na hribih, potok ob selu, mlin ob potoku — domovino so videli... Enkrat še! A v resnici ne bo nikoli več...

(Dalje sledi.)

baje konstrukcija istega preslaba. Sliši se, da se bodo lotili sedaj tega dela puškarji in ako bo „ta veliki“ v par tednih zopet zapel, tedaj vedite, da so storili „piliji“ svojo dolžnost.

Podljubelj. Kakor znano, se je vsled štednje šola v Podljubelju opustila in hodijo sedaj otroci v šolo v Borovlje. Dočim je bila šola v Podljubelju utrakvistična, je boroveljska samo nemška, otroci iz Podljubelja in Podgore so toraj kar nankrat primorani hoditi v samonemško šolo. Na glavni šoli v Borovljah se sicer poučuje v prostih popoldanskih urah slovensko, vendar ta pouk ni obligatoričen in zato tudi ni izdane kvalifikacije. Imamo učitelja domačina, ki je nastavljen na goraj omenjeni šoli ter zmožen za slovenski pouk, vendar ne razumemo, zakaj šolsko vodstvo ne upelje obveznega pouka slovenščine za vse šolo-obvezne otroke. Stanujemo komaj 10 kilometrov od drž. meje, več kot polovica vseh otrok je slovenskih starišev in gotovo bi prišlo to pozneje marsikateremu otroku v prid, čisto gotovo pa bi nikomur ne škodovalo.

Blato pri Pliberku. (Zločinska roka.) Sredi naše vasice stoji že skoroda sto let lična kapelica, ki je v maju središče vaških pobožnosti in sicer kras našega kraja. Nedavno jo je Mlinarjeva družina pustila prenoviti, z umetniško roko je slikar preslikal svete podobe. Pa komaj deset dni je imela kapelica mir pred neverneži. V noči na 28. oktobra se je je lotila zlobna roka ter z zeleno barvo pomazala podobo sv. Lucije in imena onih, ki so jo dali prenoviti. Potem pa se čudimo, zakaj v naši vasi ne pride do miru in tihe vaške sreče!

Kapla pri Borovljah. Naš slikar Miha Valentin je postavil poleg humberškega mostu, nedaleč od svoje hiše, najmodernejšo stiskalnico za mošt, kakoršne so menda šele samo štiri na Koroškem. Urejena je na električni pogon, sadje se avtomatično opere in očisti in roma prav po ameriškansko v stiskalnico. Spreša se lahko do 12.000 litrov sadjevca na dan. Sadje je dobro obrodilo in radi tega se ga je že letos precej „stisnilo“. — Drugače je bila letina srednja, le jesen je bila preveč mokra. Nekateri so bili s pridelkom rži zadovoljni, dočim je pri nekaterih popolnoma odpovedala. — Iz nemških časopisov smo posneli, da je dež. zbor odobril 450odstotno obč. doklado za Borovlje. Sicer smo informirani, da je naša občina precej zadolžena, vendar skoraj ne moremo verjeti, da bodo zopet ravno kmetje-poseselniki v prvi vrsti pritegnjeni k temu plačilu. Kmetijski pridelki davno nimajo več tiste cene, kot pred leti, davki pa bodo dvakratno višji od prej.

Kostanje pri Vrbi. Gotovo je uredništvo mnenja, da so Kostanjčani izginili na onikraj sveta, ker mu ne pošljemo nikakih poročil iz našega kraja. Pa temu ni tako. Še živi tod trden, Boga in narod spoštuječ rod. Dolgo je spalo naše društvo, sedaj pa se pripravlja na novo življenje. Zanj je pripravljena krasna dvorana, pridno in vztrajno se vadijo tamburaši in celo pevce bomo menda kmalu slišali. Naj je blaga duša, ki stoji za novim delom in pripravami, uverjena, da bomo z zanimanjem za prosvetno življenje vedeli ceniti njen trud! Dne 24. oktobra smo spremljali k zadnjemu počitku Pikovčevega očeta z Blata. Vzoren gospodar so bili, veren in zaveden. Bili so prvi predsednik naše posojilnice in hranilnice. In kar je najbolj hvaležno: svoje otroke so vzgojili v krščanskih čednostih, jim pripravili lepe domove in jim vlili veselja tudi za prosvetno delovanje, ki ga bodo tudi zanaprej radi podpirali. Očetu večni mir, žalujočim naše iskreno sožalje!

Slovenji Šmihel. (Tatvina v župnišču.) Zadnje oktobersko nedeljo se je med božjo službo neznan tat splazil skozi okno župnijske kleti v stanovanje našega č. župnika J. Boštjančiča in njegove sestre. Pograbil je vse, kar je našel: obleko, perilo, fotografski aparat, dve uri z verižico in 60 šil. gotovine. Nek domačin je mimo župnišča idoč slišal, kako je tat skušal s cepinom odpreti hišna vrata. Takoj so nato skušali obvestiti orožnike, žal pa je ob nedeljah poštni urad zaprt. Ljudje so še videli težko obloženega neznanca hiteti proti gozdu, nikdo pa si ni namislil, da bi ga ustavil. Že pred tedni je izginil župnikov pes, tat ga je pravočasno odstranil, da je nemoteno izvedel svoj zločinski posel.

Skočidol. (Smrtna žetev.) Jesen je tu. List za listom pada z drevja, narava umira. Prihaja zima, čas spečega življenja. Pridelek polja in vrta je pod streho. Pa se v teh dneh spominjamo še druge žetve — žetve iz naših vrst. Z dvema otrokoma je pričela bela žena svojo žetev, njima je sledila Slabakova mati v Vernbergu in sredi meseca vinotoka Valentin Wurzer, pd. Koblar

v Skočidolu. Sledila mu je Krotnikova mati iz Nove vasi. Pa še ni bilo dovolj. Proti koncu oktobra smo pokopali v Beljaku Marka Schuster, pd. Tišlarjevega, ki je zbolel na gripi in plućnem vnetju. Slednji je bil pred leti pismonoša. Bil je dobrega srca in zlatega značaja. Prvi je sledil svojim starišem. Pa kakor bo narava spomladi vstala k novemu življenju, tako vstanejo po smrtnem spanju v grobov tišinah na dan vstajenja ti in drugi naši rajni. Na svidenje!

Drobiž. Kmetijska šola v Wolfsbergu prihodnje leto vsled nezadostnega števila učencev ne bo več otvorna. To je sedaj torej že druga šola, ki jo morajo vsled nezadostnega števila ukiniti. — Vojni pohabljeni, ki se hočejo prijaviti za invalidno rento zase ali za svoje družinske člane, se v smislu postave javijo do 31. decembra invalidnemu uradu. — V celovških in beljaških šolah se je s pričetkom mraza pojavila difterija. Zdravniški ukrepi so jo zaenkrat omejili na poedine slučaje. — Za okrajnega glavarja v Šmohorju je imenovan dr. Oswald Gunkel. — V Nemčiji je še danes 17.600 veteranov iz za vojne leta 1866 in 1871. Mesečno jim daje država podporo 25 mark. — V kratkem menda izvemo rezultate marčevega ljudskega štetja na Koroškem. Smo lahko radevedni. — V Žrelcu so 2. novembra blagoslovili križ v spomin rajnega kanclerja. — V Beljaku je tovorni avto povozil 40letno perico Marijo Trattinig. Ponesrečenka je umrla na poškodbah.

NAŠA PROSVETA

Mladina, tvoja odgovornost!

Ne zavedamo se docela velike važnosti dobe, v kateri živimo. Le preveč jo gledamo še s stariimi očmi in menimo vršiti svoje delo v starih oblikah. Gorje nam, če prezremo dejstva, ki so danes v državi in deželi! Pisali bi si sodbo sami. Gorje, če bi mladina ne hotela razumeti dolžnosti, ki jo mora danes vršiti v dobrobit slovenske manjšine na Koroškem! Sledeči rod bi moral zapisati velik del krivde svoje malodušnosti in narodne brezbriznosti na račun onih, ki so v velikih dneh prezrli svojo dolžnost.

Politično življenje v državi in deželi je monopolizirano, je v rokah državne politične organizacije. Gospodarsko smo prisiljeni po razmerah v ozko sodelovanje s krščanskimi Nemci. Manjšina je iz položaja in potrebe prisiljena v ožje sodelovanje in ožje sožitje z nemškim večinskim narodom. Kot izrazito samostojno in povdarjeno narodno ostaja danes delovanje in življenje naše manjšine na kulturnem polju. Tod se danes odpira velik in hvaležen delokrog vsem, ki so dobre volje za delo v narodni blagor. Naše prosvetne organizacije in prosvetni manjšinski delavci nosijo velik del odgovornosti na ohranitvi in utrditvi narodne slovenske samobiti in slovenske svojstvenosti na Koroškem. Ob podvojitvi vezi z večinskim narodom se je podvojila in potrojila nujnost našega narodno-kulturnega udejstvovanja.

Zato, slovenska mladina, pravimo in povdarjamo: Tvoja sezona se je pričela! Na tebi je danes, da dokažeš v podvojeni in potrojeni delavnosti v okvirju svojih prosvetnih organizacij svojo in našo samobit, da poglobiš in poplemeniš slovenskega narodnega duha v sebi in v nas. Zato sezi do zadnjih virov narodne zavesti in bodi v prvo močna in značajna sama in širi moč in značaj med svojimi; vzemi in širi slovensko knjigo in slovenski list, vadi se v slovenski pisavi, goji z dvojno ljubeznijo slovensko melodijo, podajaj našo besedo in naše življenje na društvenih odrih, uči se in uči v vsem, kar je iz dobrega in zdravega slovenskega duha. Vršiš svoje veliko delo v imenu božjega in naravnega zakona in še v imenu državnega zakona, ki naglašja potrebo vzgoje v dobrega člana naroda in države!

Predsedniki, odborniki naših prosvetnih organizacij! Vi ste danes v veliki meri odgovorni za napredovanje in poglobitev slovenskega življa v naših vaseh, farah in dolinah. Naj ne ostane vaša dolžnost in odgovornost samo na papirju in v podpisih napram oblasti, marveč najprej in naj-

bolj napram našemu narodu. Za dobro knjigo in lepo prireditev, za stvaren in vsebinsko bogat mesečni sestanek, za dober pevski nastop, za zdravo in pravo kulturno udejstvovanje je med rodod zanimanja dovolj in je jalov izgovor, da je naše ljudstvo brez veselja in naklonjenosti prosvetnemu udejstvovanju. „Zato na delo, ker resnobni so dnevi, a delo in trud vam nebo blagoslovi!“

Meškova proslava v Celovcu. Celovško prosvetno društvo „Bisernica“ je v ponedeljek dne 29. oktobra priredilo v celovški Mohorjevi hiši v okvirju svojega rednega mesečnega sestanka proslavo slovenskega pisatelja, pesnika in dramatika F. K. Meška povodom njegove šestdesetletnice. Sestanka se je udeležilo do 150 ljudi, mnogo jih je došlo iz okolice in od drugod. V krogu celovške družine je zamogel predsednik pozdraviti še šefa Prosvetne zveze č. Poljanca in g. dr. Petka iz Velikovca in še g. Kržišnika, ki je došel na proslavo svojega nekdanjega župnika v Mariji na Zili z daljnega Strmca Podkorenem. Mlad tamburaš je otvoril večer z Gregorčičevo „Življenje ni praznik“, nakar je zapel zbor celovških dijakov uvodni pesmici, katerim je sledila deklaracija Meškove „Pred potujčenim mestom“. Zdelo se je, da je bila slednja zložena kot nalašč za celovški sestanek. Šef Prosvetne zveze č. Poljanec, pisatelj ožji rojak in dober poznavatelj njegovega življenja in udejstvovanja, je nato govoril o Mešku, duhovniku in pisatelju. V mičnih slikah nam je podal pisateljevo mladost, njegovo dijaško dobo, leta v mariborskem in celovškem bogoslovju, rastoči njegov pisateljski talent v letih pastirovanja po farah Koroške, trpljenje in preganjanje pisatelja Meška v dobi pred glasovanjem. Končno je dodal še sliko iz Meškovega sodobnega udejstvovanja. — Nato so v dvorani ugasnile luči in na steni so zažarele velike slike Meška dijaka, maturanata, kaplana in najnovejšega — Meška dekana in pisatelja v Slovenjgradcu. In medtem ko so zrlle tako dobrohotne pisateljeve oči na zbrano celovško družino, je biserničar recitiral lepi uvod iz Meškove povesti „Na Poljani“. Nepozabni trenutki! — Sledil je lažji del sporeda. Ob spremljanju klavirja je dovršeno zaigral mlad slovenski umetnik na violini odlomek iz „Fausta“ in nato sta zapela dva solista ob spremljanju klavirja par slovenskih pesmi. Za nima je še nastopal dijaški zbor in nato združeni zbor pevovodij vse slovenske Koroške — v istih dneh se je namreč vršil v Celovcu dvadnevni tečaj pevovodij — v štirih pesmih. Ob tihem akordu one lepe „Angeljček varuh moj“ je predsednik zaključil nadvse uspeli sestanek z zahvalo sodelujočim.

2. tečaj za pevovodje in organiste. V dneh 29. in 30. oktobra se je vršil v Celovcu 2. pevski tečaj, katerega se je udeležilo do 30 pevovodij in organistov. Tečaj je otvoril prosvetni tajnik s kratkim referatom „o harmoniji in disharmoniji v življenju“. V njem je pokazal glavne vzroke razglašenosti naše dobe, slikal pesem kot prispodobno življenja ter zaključil: „Ob petju, tem lepem glasu človeškega srca, se morajo tudi v našem rodu vzbuditi vse sorodne strune, ob katerih se tudi naše narodno življenje ubere in uglesi v novo harmonijo.“ Praktični del tečaja je vodil prof. Marko Bajuk, glavni vodja ljubljanske Pevske zveze. Z njemu lastno nazornostjo in priljudnostjo je ob številnih pesmih pokazal sestav harmonije do najpodrobnejših poedinosti in podal način, kako se pesem dobro naštudira v zboru in kako se jo prednaša v vsej lepoti njene vsebine in melodije. Praktičnim izvajanjem so tečajniki sledili z velikim zanimanjem in ob tem že je bil velik napredek od lanskega tečaja do danes viden dovolj. Slučajno je bila na večer prvega tečajevega dne določena tudi Meškova proslava, pri kateri je zbor pevovodij pod vodstvom g. prof. Bajuka pokazal prve uspehe pevskega tečaja. Drugi dan so tečajniki prisostvovali sv. maši, ki jo je v celovški slovenski cerkvi daroval č. Poljanec. Nato je karitassekretar č. Millonig govoril v zborovem in ljudskem petju v cerkvi in lepo naglasil njegov pomen, ki je v povzdignjeni zbranosti in pobožnosti vernikov. Za govorom so sledile spet praktične vaje in nato razgovor o pevski organizaciji, ki je prinesel mnogo koristnih pobud. Ob zaključku tečaja se je g. posl. Ogris z izbranimi besedami zahvalil vodji g. prof. Bajuku za njegovo požrtvovalno delo, ga prosil še nadaljne naklonjenosti in mu obljubil, da bodo sadovi njegovega truda vidni v poglobitvi in utrditvi slovenskega pevskega gibanja na Koroškem.

Občni zbor S. K. S. Z. za Koroško. V četrtek dne 22. novembra dopoldne se vrši v Celovcu letošnji občni zbor prosvetne centrale. Poleg običajnih točk je na sporedu zanimivo predavanje in sprememba pravil. — Društva! Vpošljite poročila o delovanju, križite članarino, določite zastopnike! — Osrednji odbor.

Blaznikova „Velika pratika“ za leto 1935 je izšla že devetdesetletič. Za ta jubilej je prav lepo in primerno opremljena. Znano je, da hočejo imeti Slovenci samo to pratiko, ne samo pri nas doma, temveč tudi v inozemstvu, v Ameriki, Avstriji, Nemčiji, Italiji itd. Ta edino prava in res domača pratika se naroča pri tiskarni I. Blasnika nasled. v Ljubljani, dobi pa se tudi v upravi našega lista.

87

GOSPODARSKI VESTNIK

Še o orehu. Že smo pisali o važnosti saditve orehov. Okoli naših kmetijskih domov je le težko še najti orehova drevesa, visoka cena za orehov les je bila povod trebljenju tega prekoristnega drevesa. Povečano povprašanje po orehovem lesu je zvišalo tudi zanimanje za tovrstne nasade. Kako naj poceni pripravljamo: Jeseni se poseka grmovje in robido ob gozdovih, ki ne služijo ne za steljo in ne za pašo. Posekano pustimo ležati na mestu do prvih toplih dni v pomladi. Zgodaj spomladi, ko sta sonce in veter že osušila mokroto, požgemo na isti način, kakor delajo hribovci. To pa zato, da zadržimo rast nepotrebnih rastlin. Semena si preskrbimo jeseni ali pa si naročimo pri kmetijski zbornici orehove sadike. Orehe se sadi v aprilu, najmanj 6, a največ 8 m narazen. Na gosto sajani raste visoko in imamo prva leta več pridelka. Najkasneje po desetih letih oreh zori in nosi desetletja svoj razmeroma dragi sad. Naši kraji so za oreh ugodni in je samo želeči, da bi naši gospodarji imeli zanj dovolj zanimanja.

Kako se prezimuje zelenjava. Le preveč smo vajeni, da v jeseni našo repo, peso, redkev, kapus i. dr. čimprej spravimo ali razrežemo. Premalo je med nami še znano vzimljenje zelenjave. Najprimernejši prostor za vzimljenje zelenjave je snažna, pobeljena klet. Vzimuje se ne prezgodaj in tudi ne prepozno. Najprimernejši čas za to je tedaj, ko se rast v naravi ustavi. Paziti moramo, da ne spravljamo mokrih rastlin, ne smemo jih vlagati pretesno in do njih ne sme nikaka mokrota. Najugodnejša toplota je do 5 stopinj Celzija. Okna naj so zaradi svežega zraka vedno odprta. Vzimuje se tudi z zakopavanjem. Blizu hiše se izkoplje jama, v katero položimo korenje, ter ga pokrijemo z 10 cm debelo plastjo slame in 15 cm debelo plastjo zemlje. Enakomerna toplota je neobhodno potrebna in jo ohranimo s tem, ako korenje primerno odenemo in zabranimo vanj dotok vode. Ko nastopi toplejše vreme, zalogo prezračimo. V ostrih zimah mora biti odeja dvakratna iz zemlje in slame.

Dobre mlekarice. Od mlečnih krav zahtevamo redno in dobro mlečnost. Ako krave ne dajejo dovolj mleka, je reja negospodarska, ker nas krmljenje in nega stane več, kakor pa nam dajo prave koristi. To pa ni namen in smoter prave živinoreje. Če hočemo, da bodo krave dovolj mlečne in s tem reja donosna, jih moramo pravilno krmiti in oskrbovati. Mlečne krave morajo biti v svetlem, dobro zračnem, toplim in suhem hlevu ter imeti čisto, suho in če mogoče tudi mehko ležišče, da se dobro počutijo in ostanejo zdrave. K temu je še treba dobre nege in zadostne ter izdatne krme. V čem pa navadno grešimo? Za mlečnost krav je važna doba, ko ne smejo dati mleka. To je doba šest ali osem tednov pred otelevitvijo. Pri nas se navadno hvalimo s kravami, ki se ne presušijo in molzejo prav do otelevitve. Vsako živo bitje pa se mora enkrat v letu odpociti, da si nabere novih moči za nadaljne delo. V petem mesecu brejosti začne navadno mlečnost padati. Tedaj moramo misliti na to, da bo v osmem mesecu brejosti kravo treba prenehati molziti. Če mlečnost sama po sebi ne pada in je krava na glasu, da ne presuši rada, jo moramo k temu prisiliti. Molzemo jo poredkeje, poslabšamo ji krmo. Ko daje krava le še do 5 litrov na dan, molzemo samo še enkrat na dan. Ko pade mlečnost pod en liter dnevno, jo molzemo le še dva- ali trikrat na teden. Vsaj štiri tedne pred otelevitvijo naj je krava popolnoma suha. Na ta način povečamo njeno mlečnost in ohranimo dobro molznico pri polni moči.

Kako si zvišamo pridelke na cen način. Vse preveč tuje še je kmetu jesensko globoko oranje. Jesensko oranje nadomesti pol gnojenja. Zato pameten kmet vse neposajene njive globoko preorje in jih pusti v sirovi brazdi ležati čez zimo. Orje se naj vsaj še v novembru, četudi je zemlja mokra in povrhu skorja zmrznjena. Pri prvem oranju ne smemo nikdar pregloboko seči, ker bi s tem spravili na površje mrtvo, četudi dobro plast. Najboljše je vsako jesen globlje orati. Kdor dvomi o dobroti in koristi jesenskega oranja, naj se prepriča sam tako, da zorje polovico njive jeseni in drugo polovico spomladi. Jeseni preorani del pomladi prevleče s kultivatorjem ali še enkrat prav plitvo preorje. Potem naj primerja pridelke s prve in druge polovice njive!

Okoli kmetijske zbornice. 23. oktobra se je vršila na Dunaju konferenca prezidentov kmetijskih zbornic, katere sta se iz Koroške udeležila poleg prez. Supersberga še načelnik Koroške kmečke zveze Gruber in ravn. Graf. Glasom nove ustave se bodo namreč v bodoče stanovi upravljali v glavnem sami in v to bo treba bistvenih sprememb dosedanjega zborničnega sestava. V vseh deželah že obstojajo kmetijske stanovske organizacije kot odseki domovinske fronte. Te organizacije dobijo sedaj javno-praven značaj. Kmetijske zbornice ostanejo seveda naprej, prevzamejo pa jih stanovske kmetijske organizacije in ne več politične stranke kot doslej. Članov zbornice se ne bo zaenkrat volilo, marveč jih bo imenovalo vodstvo stanovske organizacije. Samo člani koroške kmečke zveze bodo torej mogli biti v bodoče zbornični svetniki. Poleg kmetov bodo v zbornici še zastopniki zadružnih zvez in pa zastopniki kmetijskega delavstva. Število zborničnih svetnikov bo določil novi deželni zbor na svoji prvi seji. Pričakuje se, da bo novi sestav kmetijskih zbornic izveden še v tem letu.

Velikovski trg začetkom novembra. Pitani voli 95 do 1.—, vprežni voli 80—90, mladi voli 70—80, plemenske krave 70—85, klavne krave 60—80, telice 70—80, žive svinje 70—80, zaklani prašiči 1.30—1.35, plemenski prašiči 65—80, ovce 55—57, koze 50—60, teleta 1.—1.20, jajca 13—14, sirovo maslo 2.20—3.40, stare kokoši 1.80—2.80, mlade 1.50 do 2.—, pšenica 39—40, rž 30, oves 19—20, proso 16—18, konoplja 25, ajda 19—20, ječmen 18—22, koruza 18—19, krompir 8—10, leča 28, fižol 35—40, zeljnate glave 12—15, jabolka 25 do 30, apno 4.50 do 5.— šil za 100 kg.

RAZNE VESTI

Skrvnosti božjega stvarstva. Le drobec vesoljnega zvezdnega sveta, ki nas obdaja, nam je poznan. Danes vemo, da se razprostira okrog nas 300 milijonov svetlobnih let, premer nam znanega vesoljstva pa znaša 600 milijonov svetlobnih let. Kaj so svetlobna leta? Nebesni prostor se seve ne da meriti s kilometri ali celo metri, marveč s svetlobno brzino. V sekundi preteče svetloba 300.000 km in to je komaj ena svetlobna sekunda. Od sonca do zemlje rabi svetloba komaj 7 minut. Pot pa znaša 126 milijonov km. Sam si naj sedaj vsak zračuna kilometre vesoljnega premera 600 milijonov svetlobnih let! In naj pri tem ne pozabi, da je vse to komaj šele drobec, samo nam vidni del ozvezdja. Često vidimo v noči nekake svetlobne megle, kakor je na primer Rimska cesta. Te megle so milijoni in milijarde zvezd. Ameriški zvezdoslovec Hubble je z finim, velikim daljnogledom fotografiral samo na majhnem kosu severne poloble 44.000 takih svetlobnih megel. Po cenitvi, ki gotovo ni pretirana, je v prostoru, ki ga poznamo, kakšnih 75.000 milijonov zvezd. Vemo še o zvezdah, da že stotisočletja krožijo okoli svojih sonc in še okoli svoje osi, vemo tudi, da so vsi ti milijoni zvezd same velikanske zvezdne družine, ki sledijo gibanju še večjim soncem. Slutimo, da mora biti nekje v nebesnem prostoru ono veliko centralno sonce, ki privlačuje vse milijarde nebesnih zvezdnih družin v eno samo velikansko družino božjega stvarstva z nam nepojmljivim redom gibanja in kroženja. — Neznatni človek pa bi se hotel upirati božjemu redu na zemlji in bi zamečeval svojo družinico, zaničeval svojo narodno družino in zanikaval obstoj družine narodov na zemlji! In ne bi iskal svojega centralnega sonca!

Otok blaženih. V Belem morju leži malo znani otok Run, kj šteje 260 duš. Politično spadajo Estonki, govorijo pa poseben, švedščini podoben jezik.

Imajo svoje šege in navade. Ladje, ki vozijo iz Rige v Nemčijo, vozijo mimo Runa, pa se tam le redko ustavljajo. Poleti se prebivalci ukvarjajo s poljedelstvom, pozimi pa lovijo morske tulnje. Vrlo se držijo svoje slikovite noše, ponosni so na svojo srčkano leseno cerkvico, staro že nad 200 let. Zadovoljni so s svojo borno usodo, redno plačujejo davke in se ne pritožujejo nad ničemer. Žive zase in med seboj in zadnje čase poznajo sameo enega Runca, ki se je oženil v tujini. Res otok blaženih!

Poštna znamke iz svile. Japonska vlada name-rava uvesti v promet svilene znamke. Te znamke bodo imele na sprednji strani natisnjeno podobno sviloprejkice. Služile bodo hkrati torej kot propagandno sredstvo za japonsko svilarsko industrijo.

Najstarejši človek na svetu je po najnovejših vesteh ruski kmet Capara iz nekega kraja pod Uralom. Ta mož je star po izjavah sosedov in lastnem zatrdilu celih 154 let. Vendar ni mogoče njegove starosti uradno ugotoviti, ker so rojstne in krstne knjige kraja, kjer je bil rojen, že davno izginile.

Največje cerkve v Evropi. V angleškem mestu Liverpoolu gradijo katedralo, ki bo druga po velikosti v Evropi. Največja cerkev je cerkev sv. Petra v Rimu, v kateri je prostora za 54.000 vernikov. Rimska katedrala obseže 37.000 vernikov. Cerkev Naše Gospe v Parizu ima prostora za „komaj“ 27.000 oseb, potem ji sledi katedrala v italijanski Pizi in na petem mestu cerkev sv. Marka v Benetkah.

Mati 27 otrok. V predmestju svobodnega mesta Gdansk živi družina Holz, ki ima 27 otrok. Oče je zidar. Najstarejši otrok je bil rojen leta 1906, najmlajši pa meseca septembra 1928. V tej družini je vsak mesec dvakrat rojstni dan. Dvanajst otrok pa je že preskrbljenih, ostali so doma in mati mora biti dobra gospodinja, da zamore ob pičlem očetovem zaslužku živeti vsa družina. Stanujejo v stanovanju, ki ima le eno sobo in kuhinjo. In vendar vladata v tej blagoslovljeni družini edinost in veselje. Ko je letos praznovala mati svoj 48. rojstni dan, so se je spomnili vsi otroci, pa tudi meščani so ji poslali lepa darila.

Otroke prodajajo na sejmu. V znanem ameriškem filmskem mestu Hollywoodu prodajajo otroke. Večinoma so to nezakonski, katerih matere nimajo sredstev, da bi jih zdrževale. Brezvestni zdravniki jih rešijo skrbi za otroke, a si slednje pridreže kot zdravniško plačilo ter jih prodajajo premožnim zakoncem brez otrok. Cena je 15 do 200 dolarjev. Kupci otroke navadno posinovijo, zato se ne more ne njim in ne zdravnikom, ki za trgovanje s človeškim blagom gotovo zaslužijo občutljivo kazen, s paragrafi do živega.

Predsednik Roosevelt za notranjo obnovo. Ameriški predsednik Roosevelt je v zadnjem času podal več izjav, iz katerih sledi, da po njegovem mnenju ne bo prej mogoče ozdraviti gospodarske krize, preden duhovi ne bodo obnovljeni. Takole pravi v nekem spisu: Bogatejše življenje našega ljudstva je odvisno od poglobitve нравnih in duhovnih vrednot. Z velikim veseljem sem izvedel, da so tri glavne veroizpovedi započele gibanje za versko in gospodarsko obnovo. Po vsem svetu niso omajani samo gospodarski temelji, ampak predvsem нравni in duhovni. Odkritosrčno upam, da se bodo ljudje iznova posvetili božji službi. Kajti v dnu svoje notranjosti čutimo vsi svojo polno nemoč spričo vprašanji, ki nas danes osrečujejo in ki jih ne moremo rešiti brez božje moči in božjega vodstva.

Najcenejši denar — 5% v letu! Razdolžitev potom odkupa dragih hipotek, stavbna, nakupna in hipotekarna posojila, tudi na 2. mestu! Od zveznega kanclerskega urada kontr. blagajna „AUSTRO-THURINCIA“, Villach, Meerbothstr. 16. Pojasnila zastonj, za pismene odgovore pa je treba priložiti znamko za 48 g. 84

Šestnajstletno dekle gre za pomočnico k gospodinjji v kuhinjo ali za mlajšo deklo. Naslov pove „Kmečka zveza“. 92

Kupim malo posestvo

o okolico Celovca ali Borovelj, event. bi se priženil na kako posestvo.

Naslov pove uprava lista. 93

Ako rabite hlapca ali deklo, se obrnite na „Kmečko zvezo“.